

Handläggare
Moa Almerud
Telefon: 08-508 319 13**Till**
Kommunstyrelsen

Förslag till handlingsprogram för bevarande av de samiska språken. Kontorsyttrande som svar på remiss från kommunstyrelsen (KS 2020/1707)

Sammanfattning

Kulturnämnden har ombetts av kommunstyrelsen att besvara remissen av Sametingets förslag till handlingsprogram för bevarande av de samiska språken (Dnr KS 2020/1707). Syftet med handlingsprogrammet är att, genom ett flertal åtgärder, främja möjligheten för de samiska språken att revitaliseras och fortleva som levande språk i Sverige.

Kulturförvaltningen instämmer i handlingsprogrammets övergripande syfte och ansats. Bevarandet av de samiska språken är en högt prioriterad fråga och det krävs åtgärder på olika nivåer i samhället och inom många olika politikområden för att vända den pågående språkbytesprocessen i Sverige.

Kulturförvaltningens remissvar fokuserar på handlingsplanens kapitel 4 ”*Kultur bär språk – språk bär kultur*” som, bland annat, är inriktat på åtgärdsförslag inom kulturområdet. Att kunna delta aktivt i kulturella aktiviteter, eller ta del av ett kulturutbud är viktigt för att stärka både språk och individer.

Kulturförvaltningen vill därför betona vikten av åtgärder som syftar till att främja och synliggöra de samiska språken inom kulturområdet. Kulturförvaltningen kommenterar i remissvaret ett antal åtgärdsförslag som särskilt berör förvaltningens ansvarsområden.

Förvaltningen ser positivt på att ansvaret för en sammanhållen uppföljning av handlingsprogrammet läggs på statlig nivå. Detta är viktigt för att kunna följa handlingsprogrammets samlade inverkan på de nationella minoritetspolitiska målen.

Underlag för beslut

- Remiss av Sametingets förslag till handlingsprogram för bevarande av de samiska språken (Dnr KS 2020/1707)

- Sametingets förslag till handlingsprogram för bevarande av de samiska språken

UTLÅTANDE

Ärendet/Remissen

Kulturnämnden har av kommunstyrelsen, Rotel IX, ombetts att besvara remissen av Sametingets förslag till handlingsprogram för bevarande av de samiska språken (Dnr KS 2020/1707). Remisstiden för berörda remissinstanser sträcker sig till 9 februari 2021.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kulturstrategiska staben i samarbete med kulturförvaltningens övriga avdelningar.

Bakgrund

Sametinget har fått i uppdrag av regeringen att utarbeta ett samlat handlingsprogram för bevarande av de samiska språken. Syftet med uppdraget är att främja möjligheten för de samiska språken att revitaliseras och fortleva som levande språk i Sverige. Som skäl anger regeringen bland annat att det är nödvändigt att fortsatt vidta åtgärder för att vända den pågående språkbytesprocessen i Sverige.

Det samiska folket är erkänt både som ett urfolk och som en nationell minoritet. Samerna är det enda urfolket i Europa. Samiskan är erkänt som nationellt minoritetsspråk i Sverige. Alla fem samiska språk i Sverige klassificeras idag som hotade och varje generation får allt färre talare med förstaspråkskompetens i samiska. Sametinget, som både är en statlig myndighet och ett folkvalt samiskt parlament ska enligt sametingslagen (1992:1433) fastställa mål för och leda det samiska språkarbetet, samt bidra till utvecklingen av de samiska språkens användning.

Sametingets förslag till handlingsprogram omfattar ett flertal åtgärdsförslag som presenteras tematiskt under sex övergripande rubriker.

1. Lägga grunden för de samiska språkens möjligheter att revitaliseras
2. Språkliga resurser och språklig infrastruktur
3. En fungerande utbildningskedja
4. Kultur bär språk, språk bär kultur
5. Förbättrat gränsöverskridande samarbete

6. Synliggörande och statushöjning

Kulturförvaltningen har tittat på förslaget till handlingsprogram utifrån förvaltningens verksamhet och uppdrag.

Kulturförvaltningens remissvar fokuserar därmed på kapitel 4 ”*Kultur bär språk – språk bär kultur*” som bland annat är inriktat på åtgärdsförslag inom kulturområdet. Huvudbudskapet i kapitlet är att det är av stor betydelse att samisk kultur och de samiska språken synliggörs i kulturlivet och i olika medier.

Kulturförvaltningens arbete för att bevara de samiska språken

Kulturförvaltningens arbete för att bevara de samiska språken är en del av ett bredare och prioriterat arbete med att synliggöra de nationella minoriteterna, inklusive urfolket samerna, och främja de nationella minoritetsspråken. De nationella minoriteternas rättigheter berör samtliga delar av kulturförvaltningens verksamhet såsom biblioteken, kulturstödet, kulturskolan och stadens egna kulturevenemang och museer. Förvaltningen erhåller statsbidrag för att bygga upp det sverigefinska, tornedalska och samiska förvaltningsområdet.

Nedan beskrivs ett urval av de insatser som kulturförvaltningen genomför.

Stockholms stadsbibliotek

Bibliotekslagen föreskriver att biblioteken ska ägna de nationella minoriteterna särskild uppmärksamhet, bland annat genom att erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken. Stockholms stadsbibliotek tillhandahåller litteratur på samtliga nationella minoritetsspråk. Stockholms stadsbiblioteks åtagande avseende litteratur på de nationella minoritetsspråken finns beskrivet i avdelningens mediepolicy. Vilka bibliotek inom staden som har de nationella minoritetsspråken representerade i sina lokala bestånd beror dock på efterfrågan i bibliotekens närområde. Omfattningen av litteraturinköpen på de nationella minoritetsspråken styrs dels av efterfrågan, dels av tillgången på marknaden. Inom bibliotekens programverksamhet organiseras årligen flertal programpunkter på de nationella minoritetsspråken, inklusive de samiska språken.

Under 2020 och 2021 bedriver Stockholms stadsbibliotek ett Kulturrådsfinansierat kompetensutvecklingsprojekt: *Stärkta bibliotek – Nationella minoriteter*. Projektet syftar till att öka personalens kunskaper om de nationella minoriteternas rättigheter till sina språk och kulturer. I förlängningen ska detta ge ett bättre

utbud av medier, aktiviteter och program för, av och med personer som tillhör de nationella minoriteterna och urfolket samerna. Inom ramen för detta projekt arbetar Stockholms stadsbibliotek med att göra nyinköp av medier på de samiska språken och av samiska författare. En ny mediepolicy som ska stödja Stockholms stadsbiblioteks arbete med framtida inköp och reglera hur gallring av medier för, om, med och av de nationella minoriteterna tas fram i syfte att underlätta att hålla samlingarna relevanta och förhindra att medier gallras bort på grund av lägre utlåningsgrad.

Stockholms stadsmuseum

Stockholm stadsmuseum arbetar på olika sätt med att synliggöra de nationella minoriteterna genom forskning, utställningar och i samlingar. Under 2020 och 2021 arbetar Stadsmuseet i ett projekt med att bredda, fördjupa och sprida kunskap om de nationella minoriteterna, inklusive urfolket samernas, historiska och nutida närvaro och villkor i Stockholm. Den övergripande målsättningen är att synliggöra den långa historia som de nationella minoriteterna har i staden samt berika framtidens historia med fler röster och perspektiv och därmed bidra till att belysa Stockholms heterogena kulturarv. Hösten 2021 öppnar Stadsmuseet en utställning som baseras på fotografier från projektets samtidsdokumentation.

Kulturskolan

Under 2020 har kulturskolan arbetat med de nationella minoriteterna genom kulturskolans enhet *Unga Berättar*. Ett nytt samarbete har under året initierats med Sameföreningen i Stockholm.

Stöd till det fria kultur- och föreningslivet

Aktörer inom de nationella minoriteterna är en prioriterad målgrupp vid fördelning av förvaltningens kulturstöd. Aktörer söker både för program med yrkesverksamma konstnärer ur de olika minoritetsgrupperna och för aktiviteter som mer är av eget skapande samt folkbildande föreläsningar. I förvaltningens uppföljning av stöd till studieförbunden ställs från och med 2021 särskilda frågor kring hur studieförbunden prioriterar de nationella minoriteterna i sin verksamhet.

Förvaltningens synpunkter

Kulturförvaltningen instämmer i handlingsprogrammets övergripande syfte och ansats. Bevarandet av de samiska språken är en högt prioriterad fråga och det krävs åtgärder på olika nivåer

i samhället och inom olika politikområden för att vända den pågående språkbytesprocessen i Sverige. Att kunna delta aktivt i kulturella aktiviteter, eller ta del av ett kulturutbud stärker både språk och individ. Kulturförvaltningen vill därför betona vikten av åtgärder som syftar till att främja och synliggöra de samiska språken inom kulturområdet.

Kulturförvaltningen kommenterar här några av de avsnitt och åtgärdsförslag i handlingsprogrammet som särskilt berör förvaltningens verksamhet och uppdrag.

4.3. Bibliotek och litteratur

Åtgärd i handlingsprogrammet: Utse Samernas bibliotek till resursbibliotek för samerna som urfolk och de samiska språken och inom ramen för den satsningen permanent förstärka biblioteket samt strukturera och tillgängliggöra inköpt material.

Förvaltningens synpunkter: Kulturförvaltningen ser positivt på förslaget att utse Samernas bibliotek till resursbibliotek. Ett sådant resursbibliotek skulle kunna bidra med kvalitetssäkring av läsfrämjandeinsatser, pedagogiskt stöd till folkbibliotek samt marknadsföra de samiska kulturerna och språken nationellt och internationellt.

Åtgärd i handlingsprogrammet: Fortsatt verka för att skapa bättre förutsättningar för samisk litteratur, inklusive ljudböcker, och för litteratur skriven på de samiska språken.

Förvaltningens synpunkter: Kulturförvaltningen välkomnar åtgärder för att skapa bättre förutsättningar för samisk litteratur. Att utgivningen av samisk litteratur idag är starkt begränsad påverkar Stockholms stadsbiblioteks möjligheter till litteraturinköp. Det finns behov av nyskriven litteratur på de samiska språken i olika genrer, även lättläst och digitala format. Tillgängliggörandet av litteratur bör stödjas, och regelverket för inköp i relation till minoritetsspråken bör ses över. Internationella kontakter med förlag utanför Sverige bör ges en plattform så att alla folkbibliotek i Sverige lättare kan få en överblick och göra inköp.

Åtgärd i handlingsprogrammet: Genomföra föreslagna insatser i utredningen Barns och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället (SOU 2018:57) i syfte att främja och stödja läsning på samiska.

Förvaltningens synpunkter: Förvaltningen ser positivt på detta förslag, då det ligger helt i linje med folkbibliotekens uppdrag. Stockholms stadsbibliotek arbetar med läsfrämjande för alla och särskilt för de i Bibliotekslagen prioriterade målgrupperna, så som de nationella minoriteterna.

6. Synliggörande och statushöjning

Åtgärd i handlingsprogrammet: Uppmuntra förvaltningsmyndigheter att vid rekrytering och lönesättning ange kunskaper i samiska som krav eller merit, på motsvarande sätt som andra specialkunskaper.

Förvaltningens synpunkter: Att ha personal som kan ett eller flera samiska språk skulle öka kvaliteten på förvaltningens tjänster för den samiska gruppen i Stockholm. Detta gäller inte minst inom bibliotekens verksamhet där det idag saknas medarbetare med samiska språkkunskaper. Förvaltningen ser positivt på åtgärdsförslaget och håller med om att det inom åtgärden vore bra att lyfta fram goda exempel samt förvaltningskommuners möjligheter att kompetensutveckla personal.

Uppföljning

Förvaltningen ser positivt på att ansvaret för en sammanhållen uppföljning av handlingsprogrammet läggs på statlig nivå. Detta är viktigt för att kunna följa handlingsprogrammets samlade inverkan på de nationella minoritetspolitiska målen.

Robert Olsson
Kulturdirektör

Patrik Liljegren
Chef kulturstrategiska staben

Bilagor

1. Sametingets förslag till handlingsprogram för bevarande av de samiska språken